

FHL i 2007

Foto: Alf Börjesson © Eksportutvalget for fisk

Endring som peker fremover

2007 sto i endringens tegn både for medlemmer og ansatte i FHL. Organisatorisk tok vi siste skritt på veien fra selvstendige bransjeorganisasjoner under en felles paraply til et sterkt, samlet FHL. Ti ulike styrever ble med dette redusert til ett. Samtidig ble administrasjonen omorganisert med tanke på at vi skal bidra der hvor det behøves mest på tvers av avdelingsmessige skillelinjer. Resultatet er en sterk, handlekraftig organisasjon. En organisasjon laget for å holde tritt med omgivelser hvor krav og forventninger er i stadig endring.

Ser vi på hvor FHL i 2007 måtte sette inn ressursene er fellesnevneren at vi stadig trues av forverrede rammevilkår i Norge. Dette er et paradoks all den tid myndighetenes oppleste og vedtatte mål er at rammevilkårene skal forbedres. Dessverre er det ikke dette vi ser i praksis. Det holder å nevne Nox-avgiften på drivstoff til fiskebåter, og arealavgiften for havbruk som tegner til å bli enda en særnorsk skatt. Vi har fått varsel om foretaksbøter

i millionklassen som ikke står i forhold til nivået på foretaksstraff for andre næringer. Samtidig er halvparten av sjømatnæringens tidligere frie FoU-midler omdirigert til det statlige forskningskonsernet Nofima. Alt dette er eksempler på forhold som hver for seg og til sammen svekker konkurransekraften i de internasjonale markedene.

Ser vi på utlandet er bildet lysere med en stabilisering av forholdet til det russiske markedet samtidig som WTO-seieren muliggjør bedre markedsadgang til EU. Vi håper at sjømatæringen skal kunne sette nye eksportrekorder slik vi gjorde i 2007, men det bekymrer oss at de offentlig vedtatte rammevilkårene her hjemme ser ut til å forverre seg. Forholdet vårt til myndighetene er godt. Likevel savner vi et endringsperspektiv hvor politikere og byråkater jobber positivt sammen med næringen for å møte en fremtid hvor tempo og omstilling blir kriterier som skiller mellom suksess og fiasko.

Geir Andreassen

Administrerende direktør
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

WTO ga Norge medhold

WORLD TRADE ORGANIZATION

Norge har i snart to tiår hatt problemer med markedsadgangen for laks til EU-markedet. I fjor ga Verdens handelsorganisasjon (WTO) Norge medhold i klagen som var reist mot EU i den såkalte laksesaken.

WTO-kjennelsen ble stadfestet som endelig etter at det på nyåret 2008 ble klart at ingen av partene ville anke saken. For norsk sjømatnæringen er dette en viktig milepæl på veien mot fri adgang til EU-markedet.

– Dette betyr at det ikke har vært grunnlag for EUs tiltak mot norsk laksenæring. Kjennelsen er helt i tråd med det vi hele tiden har fastholdt, nemlig at norsk sjømatnæring ikke dumper laks på EU-markedet, uttalte styreleder Ole-Eirik Lerøy i FHL da WTOs konklusjon forelå.

I alt 22 punkter i kjennelsen går i Norges favør. Dette er det høyeste antall brudd som noen sinne er påtalt av WTO i en anti-dumpingsak. På 15 punkter konkluderte panelet med at EU ikke hadde brutt WTOs anti-dumpingavtale, mens det av prosessøkonomiske grunner ikke tar stilling til 10 punkter som følge av at panelet har løst tvisten om disse anførselene på andre punkter.

FHL mener kjennelsen betyr at det ikke er grunnlag for EUs tiltak mot norsk laksenæring. Tiltakene har vært svært konkurransevridende og til stor ulempe for norsk lakseeksport. Situasjonen har medført en forverret tilgang på norsk laks for EUs foredlingsindustri og konsumenter i EU.

Foto: © Eksportutvalget for fisk

Kjennelsen kan også bety at terskelen for nye anti-dumpingtiltak i ettertiden blir høyere, noe som blant annet kan være viktig for eksporten av nye oppdrettsarter. Kjennelsen er også viktig for næringens omdømme: Norsk næring har levd med påstander om dumping av fisk i markedene i 18 års tid – påstander som nå ettertrykkelig er motbevist.

Hovedfunnene i panelets kjennelse var følgende:

- Panelet konkluderer at Europakommisjonen iverksatte undersøkelsen av norsk laksenæring på feil grunnlag, uten at hele EUs «hjemmeindustri» støttet klagen.
- Panelet sier at EU ikke kan begrense dumpingundersøkelsen til situasjonen for skotske oppdrettere alene.
- EU skulle også ha vurdert situasjonen for sine filetprodusenter i andre deler av EU når både hel fisk og laksefileter var omfattet av undersøkelsen.
- Panelet fastslår at EU tok feil i at deres «hjemmeindustri» var skadet.
- Panelet finner feil i EUs utvalg av de undersøkte norske selskapene.
- Panelet finner en rekke feil i beregningene (blant annet kostnadene), noe som har betydning for utregningen av dumpingmarginene for de norske selskapene.
- Norge får medhold i at EUs beregninger av minsteprisene som ble innført på norsk laks, er uriktige.

En av de viktigste sakene for næringen i 2007 var WTOs kjennelse i den såkalte laksestriden med EU. Den slo fast at det ikke har vært grunnlag for EUs tiltak mot norsk lakse- næring.

Styrets beretning 2007 FHL

Styret legger med dette fram beretningen for FHL for driftsåret 2007. Styret har i beretningsåret hatt seks ordinære styremøter i tillegg til to telefonstyremøter. Styret har behandlet 73 saker.

Året 2007 ble et nytt rekordår for norsk sjømatnæring. Omlag tre millioner tonn sjømat er hentet opp av havet, enten i form av fangst eller oppdrett. I sum ble det eksportert fisk og skalldyr til en verdi av 37 milliarder kroner. Dette var 1,5 milliarder mer enn året før, og det var laks, torsk og sild som sto for den største veksten. Fra vårt fredelige og ressursrike hjørne av verden har vi bygd en stormakt på sjømat, og i FHL er vi stolte av å være en viktig del av denne næringen.

Et tilbakeblikk på 2007 viser at FHL har hatt et aktivt år på vegne av våre medlemsbedrifter. Noen saker kjenner vi godt gjennom flere års arbeid, men 2007 har også gitt overraskende utfordringer på godt og vondt. Som organisasjon må vi tilpasse oss både bedriftenes stadig endrede behov og skiftende eksterne krav. Vi har derfor i 2007 gjort en del endringer både i den tillitsvalgte og den administrative organiseringen – endringer som vi samlet sett mener gjør FHL til en mer ressurssterk organisasjon for medlemsbedriftene.

Handelsforholdene til våre to største markeder, EU og Russland, har i 2007 vært av de viktigste sakene for FHL. Den 20-årige laksekonflikten med EU kom nærmere en avklaring i 2007 da WTOs tvisteløsningspanel i august ga Norge medhold i at EUs antidumpingtiltak mot norsk oppdrettslaks er i strid med WTOs regelverk på en rekke områder. EU har tradisjon for å rette seg etter avgjørelsene i WTO, men det gjenstår å se hvordan og hvor raskt EU følger opp de påtalte bruddene på WTO-regel-

verket. Markedsadgangen for norsk sjømat til Russland har hatt en svært uheldig utvikling de siste to årene, noe FHL har brukt mye ressurser

Visste du at ...

... målt i verdi går 73% av all sjømat fra Norge til markedene i EU og Russland?

Kilde: EFF

på. Norge er ett av flere tilførselsland der russiske veterinærmyndigheter gjennomfører inspeksjoner med det mål å godkjenne enkeltanlegg for pakking og eksport av sjømat til Russland. En rekke pelagiske bedrifter er inspisert i 2007, og FHL har arbeidet for å unngå at en får importrestriksjoner lik dem som alt er innført på laks.

Markedet har også stått i fokus i FHLs arbeid med miljøsertifisering. I en debatt som har vært fastlåst i mange år, spiller FHL nå en viktig rolle for å skape en felles innsats fra hele sjømatnæringen på dette feltet. Dette setter Norge i førersetet for miljøsertifisering av store fiskerier, i stedet for at slike viktige prosesser overlates til enkeltelskaper.

Bruk av næringens penger og innkreving av skatter/gebyrer har gjennom året vært sentralt i den nasjonale debatten om næringens rammebetingelser:

En NOx-avgift ble innført i 2007, uten at avgiftsmidlene ble øremerket til utslippsreducerende tiltak. FHL og andre organisasjoner har jobbet intenst for en avtale som sikrer at avgiftsmidlene settes i et fond som i sin tur skal gå til konkrete tiltak for å redusere utslippene.

Som et ledd i regjeringens strategi for vekst i havbrukssektoren ble det i 2007 varslet innføring av en arealavgift som skal gå til vertskommuner for oppdrettsanlegg. FHL er bekymret for det samlede skattetrykket på næringen, og har krevd at innføring av en ny avgift må kompenseres med kutt i andre avgifter.

Foto: © Eksportutvalget for fisk

Regjeringen har besluttet å kanalisere 50 millioner kroner av sjømatnæringens disponible FoU-midler til forskningsselskapet NOFIMA som blant annet eies av staten. FHL har reagert negativt på dette og blant annet pekt på at vedtaket bryter med forutsetningen om næringens styringsrett over FoU-midlene.

FHL har lagt ned stor innsats i å bidra til en hensiktsmessig og rimelig praktisering av den nye reaksjonsforskriften etter at flere bedrifter i 2007 fikk forhåndsvarsel om svært høye gebyrer for brudd på MTB (maksimal tillatt biomasse).

I det følgende gis en kort presentasjon av noen av de viktigste sakene det har vært arbeidet med i 2007.

Næringsutvikling

FHLs næringspolitiske målsetning er at sjømatproduksjonen skal være underlagt rammevilkår som sikrer utviklingsmuligheter. Sjømatpolitikken bør i større grad preges av nasjonal industripolitikk og ikke av særreguleringer.

Like rammevilkår for like aktører

Like aktører i fiskerisektoren bør gis like rammevilkår. I dag er deler av fiskeindustrien eid av fiskere som har adgang til å investere på land. Fiskerne

har i tillegg rett til å opptre som fiskekjøpere ved at båtene gis kjøpetillatelse. Dispensasjoner fra delta-gerloven gir enkeltbedrifter mulighet til å integrere mot fiskeriene, men da med klare regler for leveringsplikt og bearbeidingsplikt. FHL mener prinsipielt at deltagerloven bør justeres slik at eiere i fiskeindustrien og havfiskeflåten blir likestilt når det gjelder investeringsadgang.

Foto: Kjell Ove Storvik/© Eksportutvalget for fisk

FHLs synspunkt på dette området gjenspeiles også i vårt syn på Fiskeri- og kystdepartementets (FKD) arbeid med å innføre eierskapsbegrensninger i kystfiskeflåten. FHL ba i sin høringsuttalelse om at fiskeindustrien gis samme adgang til å investere i kystfiskeflåten som havfiskeflåten har i dag. Alternativt bør havfiskeflåten i likhet med industrien pålegges begrensninger for å hindre majoritetsseierskap i kystfiskefartøy.

Distriktskvoteordningen

FHL ønsker at distriktskvoteordningen blir justert slik at kvotene gis direkte til industribedriftene. Slik kan kvotene bli anvendt ut i fra industriens behov. FHL har ikke lyktes med dette, og distriktskvoteordningen ble videreført i 2007. FHL mener at ordningen ikke fungerer, og at det er uheldig at den er politisert ved at fylkespolitikkerne definerer behovene. FHL kan derfor ikke støtte en distriktskvoteordning uten de nødvendige tilpasninger. FHL støttet forslaget om at en bifangstkvoteordning bør erstatte distriktskvotene.

Internasjonale fiskeriforhandlinger

FHL deltar i alle de viktige internasjonale fiskeriforhandlingene, som en del av den norske forhandlingsdelegasjonen. I forberedelsene til forhandlinger har FHL et godt samarbeid med fiskernes organisasjoner. Sammen kan næringen påvirke de norske posisjoner og forhandlingsmål FKD og Utenriksdepartementet arbeider for å oppnå.

Organisering av veksten i havbruksnæringen

Det ble under Aqua Nor 2007 varslet en ny konsesjonsrunde i 2009. FHL har gjennomgått prinsippene for hvordan veksten i norsk havbruksnæring bør organiseres og mener at for å sikre bedriftene

mulighet til selv å planlegge vekst bør det årlig gis en vekst i maksimal tillatt biomasse. I tillegg bør det åpnes for nye konsesjoner. Med en slik organisering kan bedriftene styre og planlegge sin vekst ut fra markedets behov.

Arealavgift

FKD varslet i 2007 at det ville bli vurdert innført en ny arealavgift. Målet var å sikre havbruksnæringen bedre tilgang til areal ved at kommunene lettere ville avsette areal hvis de får utsikter til lokale skatteinntekter.

Statssekretærutvalget som skal vurdere saken har bedt ulike brukere av fellesareal i kystsonen om innspill til en slik avgift. FHL kan akseptere avgiften dersom regjeringen kutter tilsvarende i andre skatter og avgifter, og det sikres at inntektene kommer kystsammfunnene til gode. Avgiften må være lik for alle brukere, uavhengig av om fellesarealene er på land eller i sjø. FHL er bekymret for at avgiften vil bli særlig vanskelig for de som driver oppdrett av nye arter, og dermed vil kunne svekke utviklingen av disse spennende næringene.

Arealutfordringene til havbruksnæringen skyldes i vesentlig grad statlig arealpolitikk. Økt tilgang på areal for næring forutsetter derfor primært en endring i den statlige arealpolitikken. Innføringen av arealavgift vil ikke løse disse utfordringene.

Ringvirkninger av havbruksnæringen

FHL frykter at en økning i skatte- og avgiftstrykket vil redusere de private bidragene som næringen yter i sine respektive lokalsamfunn. Bedriftene gir i dag store bidrag i form av pengestøtte, investeringer og annet. Innenfor havbruksnæringen har tre av ti bedrifter bidratt med mellom 100 000,- og 500 000,- de siste tre årene. Støtten går direkte til kultur- og idrettsformål, utbygging av infrastruktur lokalt og også i form av bidrag til kommunene.

Dette kommer i tillegg til de næringsmessige ringvirkningene. En SINTEF-rapport fra 2007 viser at fiskeri- og havbruksnæringen skaper stor aktivitet og økonomiske ringvirkninger langs kysten. For hver million kroner i ny verdiskaping i sjømatbedriftene, genereres 800 000 kroner i verdiskaping hos underleverandører. For hvert 10. årsverk i sjømatnæringen skapes det 9 årsverk i andre næringer.

Reaksjonsforskriften

FKD utarbeidet i 2007 en forskrift om reaksjoner ved overtredelse av Akvakulturloven. Forslag til forskrift åpnet etter FHL sitt synspunkt for urimelig høye gebyrer i enkeltsaker. FHL gikk derfor primært imot at det ble åpnet for overtredelsesgebyr. FHL pekte på at dersom overtredelsesgebyr likevel skulle benyttes måtte det settes et maksimaltak for gebyret og det måtte ilegges av Fiskeridirektoratet sentralt.

Visste du at ...

... for hver million i ny verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen, skapes det 800.000 kroner i andre næringer?

Kilde: SINTEF

Høsten 2007 fikk vi varsel om at Fiskeridirektoratet hadde utstedt gebyrer som var urimelig høye sett i forhold til overtredelsen. De største gebyrene ble gitt til bedrifter som hadde brutt maksimal tillatt biomasse (MTB) på lokalitetsnivå. Det vil si at bedriftene hadde mulighet til å flytte fisken over til andre lokaliteter uten å bryte konsesjonsnivået. Med enkle grep ville bedriftene altså unngått overtredelse. Bedriftene hadde dermed ingen økonomisk fortjeneste på bruddet. FHL pekte på at mange av bedriftene hadde pågående prosesser med forvaltningen som måtte vektlegges, og at det måtte brukes skjønn der hvor det var åpenbare grunner som tilsa dette. Endelige vedtak i disse sakene fattes i 2008.

Foto: Bjørn Winsnes/© Eksportutvalget for fisk

Stamfiskkonsesjoner

Fiskeriforvaltningen har lenge arbeidet med en ny forvaltningsmodell for stamfisk. En høring ble sendt ut i juni, og FHL påpekte at denne type konsesjoner ikke bør være tidsavgrenset og at en avlspyramide bør kunne bestå av flere samarbeidende parter. FHL mener også at FKDs forslag om også å innføre en sertifiseringsmodell bør frafaller. I tillegg er det viktig for oss at dagens stamfiskdrivere må kunne overta konsesjonene og fortsette driften hvis de drives som stamfiskkonsesjoner. FHL er enig med FKD om at denne type konsesjoner kan tildeles fortløpende og at de skal kunne tildeles vederlagsfritt.

FKD vedtok forvaltningsmodellen for stamfisk i august. Gjennom tillegg i laksetildelingsforskriften og akvakulturdriftsforskriften fikk FHL stort sett gjennomslag for sine innspill.

Overføring av FHLs stamfiskkonsesjoner til drivere som ønsker stamfiskkonsesjoner under nytt regime vil skje i forståelse med FKD i 2008. FHL har prinsipielt vedtatt at det ikke er en organisasjonssak å være eier av avl-/stamfiskstasjoner. Det vil være uheldig å inneha eierskap som kan vanskeliggjøre en objektiv holdning til alle eiere av avl-/stamfiskinteresser. Med bakgrunn i dette ble aksjeposten i Aquagen lagt ut for salg i 2007.

Statsbudsjettet 2008

FHLs overordnede fokus på statsbudsjettet for 2008 var bekymringen for den sterke norske kronen, kom-

binert med fallet spesielt i US dollar, noe som svekker lønnsomheten i eksportnæringene. FHL påpekte at vi er avhengige av et stramt budsjett for å sikre de overordnede rammevilkår for industrien. Silde-sektoren alene tapte 116 millioner kroner på valutasisituasjonen.

NOx avgiften

Stortinget vedtok å innføre NOx avgift med virkning fra 1. januar 2007. Det var lovet at det skulle innføres en fondsløsning som et alternativ til betaling av avgiften, noe som vil medføre at næringen betaler mindre, og at de innbetalte midlene mer effektivt kan brukes til å redusere utslippene av NOx. NHO, Norges Rederiforbund, Fraktfartøyenes Rederiforening og Norges Fiskarlag har samlet forhandlet med myndighetene for å få på plass fondsløsningen.

Det lyktes ikke å få etablert ordningen i 2007, noe som medfører at bedriftene ikke får tilbakebetalt de avgiftsmidler som ble innbetalt i 2007.

For FHL har det vært viktig å sikre at avgiften ikke fører til lekkasje av råvarer. Slik ordningen var innrettet ville fiskere som landet fangster i utenlandsk havn slippe avgift. Etter press fra FHL ble forskriften endret slik at fartøy som fisker innenfor 200 nautiske mil ble avgiftspliktige uavhengig av om de leverte fangsten i norsk eller utenlandsk havn. Tilsvarende ble fiske utenfor 200 nautiske mil fritatt for avgiften uavhengig av hvor landingene ble foretatt.

For fartøy som fisker utenfor 200 nautiske mil har myndighetene ilagt avgift for transportetappen inn og ut av norsk økonomisk sone ved landinger til norske havner. Dette har stimulert til landinger av industrifisk til fiskemel- og fiskeoljeanlegg i utlandet.

Samferdsel

Sjømatbedriftene har en lokalisering som ofte ligger utenfor de store transportknutepunktene. Vi er derfor avhengige av gode vegforbindelser fra mange små steder og fram til stamveg. Økt fokus på ferskfisk og vekst i oppretts-sektoren stiller nå skjerpede krav til frakttid og god logistikk.

FHL har i 2007 pekt på behovet for å utbedre enkelte flaskehals på E6, både i Nordland, Finnmark og Møre og Romsdal. En sammenknytning av Vestlandsfylkene for alternativ fraktrute ut av landet vil avlaste Østlandsregionen. En styrking av østgående transportkorridorer, for eksempel en jernbane-løsning fra Nordland til Russland.

Miljø

Fiskeri- og havbruksnæringens rammebetingelser påvirkes i økende grad av hvordan både næringen og omverdenen håndterer miljøutfordringene. FHL arbeider på den ene siden for at næringen skal drive miljømessig bærekraftig og har en troverdig miljø-

Visste du at ...

... det bare fra øysamfunnet Lovund i Nordland går 2000 vogntog med laks ut til markedene hvert år?

Kilde: NovaSea

Foto: Per Eide © Eksportutvalget for fisk

politikk i egen virksomhet. På den annen side skal FHL jobbe for å begrense forurensning fra omverdenen som kan redusere mulighetene for å produsere trygg sjømat.

Sterkt fokus på å hindre rømming

FHL vedtok i fjor en nullvisjon når det gjelder rømt oppdrettsfisk. For laksefisk var målet for 2007 minst en halvering i forhold til 2006. Antall rømt oppdrettsfisk gikk kraftig ned i 2007 og det konkrete målet ser ut til å nås – dette er svært positivt for havbruksnæringen.

Ifølge Fiskeridirektoratet rømte det 460 000 oppdrettsfisk fra norske anlegg i 2007. Dette fordeles seg på 290 000 laks, 100 000 ørret og 70 000 torsk. Selv om noen uavklarte hendelser kan trekke sluttsummen opp, er dette en betydelig forbedring. I forhold til all laks og ørret i norske oppdrettsmerder er det slik at over 99,8 prosent ikke rømmer. Det er et sterkt fokus i næringen på å hindre rømming. Næringen ønsker å bli enda bedre og det skal settes nye konkrete mål for 2008.

FHL har videreført arbeidet på området gjennom vårt eget Rømmingsutvalg. FHL har i 2007 fokusert på kurs for medlemmer, igangsatt FoU- prosjekter for å hindre rømming, deltatt i revisjon av norsk standard for tekniske krav (NS 9415) og deltatt i Fiskeridirektoratets regelverksutvalg samt den myndighetsoppnevnte Rømmingskommisjonen.

Laksefjorder ferdigstilt

Stortinget sluttbehandlet saken om nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i mai 2007. Havbruksnæringen fikk økt tilgang på areal ved at 14 midlertidige sikringssoner, som siden 1989 har vært blokkert for lakseoppdrett, ble opphevet. FHL har jobbet målrettet for å påvirke det endelige resultatet til

beste for havbruksnæringen. Det er svært positivt at Regjeringen og Stortinget tok hensyn til næringen i utvelgelsen av vassdrag og fjorder og ved grensetting i fjordene. FHL følger med på at regelverket blir slik at lakseoppdretterne innenfor vernegrensene får best mulig rammebetingelser og at det gjennomføres grundig overvåkning og evaluering av ordningen.

Opprydding av forlatte blåskjellanlegg på rett spor

FKD foreslo å innføre krav om høye depositum for blåskjelldyrkere for å sikre opprydding av anleggene etter eventuell konkurs. Forslaget ville bety kroken på døren for veldig mange anlegg og stopp i videre utvikling av næringen. Etter påtrykk fra bl.a. FHL er det innført en midlertidig ordning for tildeling av nye lokaliteter. FHL er i konstruktiv dialog med myndighetene for å få etablert et oppryddingsfond til beste for blåskjellnæringen og miljøet.

Seismikkskyting negativt for fiskeindustrien

FHL frykter at oljenæringens seismikkaktivitet kan gi dårligere fiske og svakere råstofftilgang til industrien. FHL jobber for at konsekvenser av seismikkskyting må kartlegges bedre og at skyting av seismikk ikke pågår samtidig med et aktivt fiske.

Reint hav

Havmiljøet er under kontinuerlig press både fra akutte utslipp og langsiktig forurensning. Rene kyst- og havområder må derfor prioriteres betydelig høyere hos myndigheter og brukere av sjøområder nasjonalt og internasjonalt. FHL fokuserer på følgende områder:

- Økt sjøsikkerhet og økt beredskap ved akuttutslipp langs norskekysten.
- Det skal ikke være skadelige utslipp fra ny eller eksisterende oljeaktivitet.
- Nasjonalt/internasjonalt fokus slik at radioaktive sjøutslipp reduseres betydelig.
- Utslipp til havmiljøet fra øvrige aktiviteter skal reduseres til et minimum.
- Tidligere tiders miljøsynder og forurensende skipsvrak må kartlegges og ryddes opp i.

Både havariet av lasteskipet Server og oljeutslippet ved Stafjordfeltet viser at oljevernberedskapen ikke fungerer. Det bevilges kun en brøkdel av de midler som er nødvendig for å rydde opp i forurensede sedimenter og gamle skipsvrak.

Miljøsertifisering av fisk

Innkjøperne av sjømat i markedene krever i økende grad tredjeparts-sertifisert dokumentasjon på at fiskebestandene er bærekraftig forvaltet. Marine Stewardship Council

(MSC) har fått en sterk posisjon, og er for tiden den mest anerkjente sertifiseringsordningen i markedene.

Visste du at ...

... fra 2011 skal alle matbutikkene i Nederland kun kjøpe sjømat som er sertifisert av MSC?

Kilde: Marc Janssen, Nederlands matkjeder

I takt med at stadig flere av våre medlemmer møter krav i markedet om miljøsertifisering, har FHL blitt en pådriver i arbeidet for å få miljøsertifisert våre viktigste fiskerier.

I de fleste andre land gjøres arbeidet med miljømerking bedriftsvis. For å sikre at alle bedrifter skal få markedsfordelen av den gode norske fiskeriforvaltningen har vi i Norge søkt å finne løsninger som dekker hele næringen. Det er derfor nedsatt en egen arbeidsgruppe som arbeider med miljøsertifisering. Gruppen består av representanter fra FHL, Norges Fiskarlag, Fiskebåtredernes Forbund, Salgslagens Samarbeidsråd og Norges Kystfiskarlag.

I 2007 har arbeidsgruppen overtatt en igangsatt MSC-sertifisering av norsk sei. Det er i tillegg igangsatt MSC-sertifisering av nordsjøsild, norsk vårgytende sild og makrell. FHL og Norges Fiskarlag er også enige om at det bør igangsettes MSC-sertifisering av torsk og hyse.

Det har også vært jobbet med å utvikle en norsk miljødokumentasjonsløsning som kan sikre at innkjøperne av sjømat får tredjepartssertifisering av norsk bærekraft uavhengig av MSC-sertifisering.

Ulovlig, urapportert og uregistrert fiske (UUU-fiske)

FHL har sammen med norske myndigheter og de andre fiskerierorganisasjonene hatt et sterkt fokus på å få redusert UUU-fisket. For FHL er det viktig at handelen med sjømat bidrar til å redusere omfanget av UUU-fisket. FHL har i samarbeid med vår europeiske paraplyorganisasjon AIPCE jobbet for å få på plass innkjøpsbetingelser i sjømatnæringen som skal bidra til at handel reduserer omfanget av UUU-fisket.

Innenfor EU er det foreslått å stille krav til dokumentasjon på at fisken er lovlig fisket. Dette kravet avgrensnes imidlertid til importert sjømat. FHL har

Foto: Lauritzen & Westhammer/© Eksportutvalget for fisk

via AIPCE pekt på at kravene må være like for EUs industri og flåte og for importert sjømat. Norske myndigheter jobber for å tilpasse seg de nye kravene, bl.a. gjennom endringer i havressurloven, som gir grunnlag for å pålegge bedriftene dokumentasjon utover i verdikjeden. FHL har støttet dette, men pekt på at løsningene må legges på et nivå som

gjør det mulig for næringen å følge opp kravene.

I forbindelse med dette arbeidet har myndighetene hatt et særlig fokus på FHLs prosjekter

for elektronisk helkjedesporing. FHL har i 2007 hatt prosjekter knyttet til pelagisk konsum og filet av fersk hvitfisk samt et forprosjekt for saltfiskproduksjon.

Visste du at ...

... for enkelte fiskemottak i Øst-Finnmark utgjør kongekrabben over 70 prosent av landet kvantum gjennom et år?

Forvaltning av kongekrabbe

FHL støtter Stortingsmeldingen i at det settes en grense i nord og i vest for utbredelsen av kongekrabbe, men mener det må settes inn sterkere virkemidler for å unngå videre spredning. Stykkpris som vrir fangstingen vil være avgjørende for å sikre en reell desimeringsfangst. FHL legger til grunn at kongekrabben har satt seg i naturen i Øst-Finnmark, og at det vil være varig innvandring av kongekrabbe fra øst. FHL er derfor klare på at det må være en kommersiell sone, og at det innenfor denne sonen må være reguleringer som sikrer næringsmessige interesser.

Markedsadgang

Året 2007 har ikke gitt noe pusterom i arbeidet med å sikre markedsadgangen for våre sjømatprodukter. Forholdet til våre viktigste markeder er fortsatt utfordrende. EU fortsetter sine tiltak mot import av norsk laks og ørret, og har i løpet av 2007 igangsatt nyvurderinger av de eksisterende handelstiltakene. WTO-panelets rapport var likevel en viktig seier for vår næring. WTO-kjennelsen gir håp om snarlig bedring i handelsbetingelsene for laks med EU. Russland har på sin side strammet grepet, og har i 2007 gjennomført begrensninger også mot pelagisk næring, på samme måte som de allerede innførte tiltakene på laks. I et år der den globale forhandlingsrunden i WTO nok en gang har hatt manglende framgang er det gledelig at EFTA nå er klare til forhandlinger med India. Det er også positivt at Norge skal ha bilaterale forhandlinger med Kina.

Laksesaken EU

I januar 2006 vedtok EUs Ministerråd å iverksette minsteimportpriser ved import av laks fra Norge til EU. Det har i beretningsåret vært arbeidet på tre fronter for å få fjernet minsteimportprisene; gjennom myndighetenes sak i Verdens Handelsorganisasjon (WTO), gjennom en nyvurdering og gjennom næringens rettslige skritt gjennom EU-domstolen.

WTO-saken

Første skritt i en panelprosess i WTO ble tatt 17. mars 2006. 20 måneder etterpå forelå kjennelsen fra WTO-panelet som har vurdert Norges klage.

22 punkter i kjennelsen går i Norges favør. Dette er det høyeste antall brudd som noensinne er funnet av et WTO-panel i en anti-dumpingsak. På 15 punkter konkluderte Panelet med at EU ikke hadde brutt WTOS anti-dumpingavtale, mens den ikke tar stilling

Foto: © Eksportutvalget for fisk

til 10 punkter som følge av at Panelet har løst tvisten om disse anførselene på andre punkter. Hovedfunnene i panelets rapport var følgende:

- Europakommisjonen iverksatte undersøkelsen av norsk laksenæring på feil grunnlag, uten at hele EUs «hjemmeindustri» støttet klagen.
- EU kan ikke begrense dumpingundersøkelsen til situasjonen for skotske oppdrettere alene.
- EU skulle også ha vurdert situasjonen for sine filetprodusenter i andre deler av EU når både hel fisk og laksefileter var omfattet av undersøkelsen.
- EU tok feil i at deres «hjemmeindustri» var skadet.
- Panelet finner feil i EUs utvalg av de undersøkte norske selskapene.
- Panelet finner en rekke feil i beregningene (bl.a. kostnadene), noe som har betydning for utregningen av dumpingmarginene for de norske selskapene.
- Norge får medhold i at EUs beregninger av minsteprisene som ble innført er uriktige.

FHL mener kjennelsen betyr at det ikke er grunnlag for EUs tiltak mot norsk laksenæring og at de må avvikles snarest mulig. WTO-panelets kjennelse er nå endelig, ettersom ingen av partene anket denne. EUs konklusjon på en eventuell avvikling av tiltakene er imidlertid fortsatt ikke avklart.

Næringens rettslige skritt gjennom EU-domstolen Våren 2006 besluttet FHL å bringe laksesaken i EU inn for EU-Domstolen (Førsteinstansretten) på vegne av en samlet norsk laksenæring. Stevningen ble sendt inn på vegne av FHL og NSL samt Salmar Farming AS, Hydrotech AS, Hallvard Lerøy AS samt Lerøy Midnor AS.

Stevningen ble konsentrert omkring følgende fire punkter:

- Utvalget for norske oppdrettere og eksportører er ikke representativt.

- Minste importpris (MIP) er ikke satt på det laveste av skade- og dumpingmarginen, og bruk av treårs gjennomsnittlig valutakurs for NOK har overvurdert marginene.
- MIP for fileten er ikke basert på representative data.
- Skadevurderingen og årsakssammenhengen er feil.

Saken er ennå ikke kommet opp til behandling i EU-domstolen.

Nyvurdering i laksesaken EU

EU-landene Italia, Litauen, Polen, Portugal og Spania anmodet i februar 2007 om at det ble åpnet en nyvurdering i laksesaken. Kommisjonen fattet i april 2007 en beslutning om nyvurdering av dumping (og ikke skade), og undersøkelsesperiode ble satt til hele året 2006. Nyvurderingen skal være ferdigstilt innen 21. juli 2008.

Fra EFF og organisasjonene ble det ved varslings til næringen om åpning av nyvurderingen vektlagt at alle berørte måtte besvare et spørreskjema fra Kommisjonen, for å unngå å havne i kategorien «ikke-samarbeidende». Mer enn 300 selskaper besvarte Kommisjonens henvendelse.

6 selskapsgrupperinger med 30 datterselskaper/tilknyttede selskaper ble plukket ut av Kommisjonen til å inngå i undersøkelsen. Bedrifter som inngår i nyvurderingen får teknisk bistand fra advokatselskapene Van Bael & Bellis samt Trond S. Paulsen og Kontali AS. Kommisjonen har nå avsluttet sine verifikasjonsbesøk i forbindelse med saken.

FHL har i beretningsåret deltatt i et omfattende nettverksarbeid, hvor importør-/foredlingsorganisasjoner og importører/kunder i samtlige EU-medlemsland blir besøkt for å orienteres om status i saken.

Ørretsaken EU

Som følge av en klage fra finske ørreoppdrettere er norsk ørretnæring siden 2004 ilagt en straffetoll på 19,9 % ved eksport til EU. Antidumpingtiltakene har normalt en varighet på fem år. Åpning av nyvurdering i ørretsaken ble meddelt av Kommisjonen i mai 2007. Seks selskapsgrupperinger ble plukket ut av Kommisjonen til å delta i nyvurderingen. Selskapene representerer ca 60 % av eksporten til EU i undersøkelsesperioden som var på bare ca 4 500 tonn.

Nyvurderingen gjelder dumping og ikke skade. Undersøkelsesperioden er satt fra 1. april 2006 til 31. mars 2007. Nyvurderingen skal være sluttført innen 15. august 2008.

I skrivende stund har Kommisjonen gjennomført verifikasjonsbesøk hos selskapene som inngår i undersøkelsen. Det er foreløpig uklart hvilken konklusjon Kommisjonen vil trekke på bakgrunn av nyvurderingen.

Visste du at ...

... tyskerne i gjennomsnitt spiste 16 kilo fisk i fjor, og at forbruket stadig øker?

Kilde: Norsk Fiskeoppdrett/
Tysklands info.kontor for fisk

Laksesaken USA

I 2006 vedtok amerikanske International Trade Commission (ITC) å forlenge straffetollen på 26,7 % for helt fersk laks til USA for fem nye år. Saken ble lagt mer eller mindre på is etter ITCs konklusjon, inntil det i juli 2006 ble uttrykt fra amerikanske Department of Commerce (DOC) at det fra amerikansk side likevel var ønskelig å finne en løsning på saken. Initiativet ble fulgt opp med dialog med DOC i september 2006, hvor bl.a. FHL deltok. Dette initiativet har til nå ikke ledet til noen ny utvikling i saken. Det har derfor i 2007 ikke vært noen bevegelse i saken.

Russland

I 2006 innførte Russland stans i importen av fersk og fryst laks og ørret fra Norge. Etter russiske inspeksjoner på norske anlegg i 2006 og 2007 er det nå 13 godkjente oppdrettsvirksomheter for eksport til Russland. I første halvår 2007 varslet russiske myndigheter også inspeksjon av pelagiske produksjonsanlegg. 39 anlegg ba om å bli inspisert, og av disse ble 11 norske bedrifter inspisert av russiske veterinærmyndigheter i to omganger.

Visste du at ...

... det ble slaktet 18,7 % mer laks og ørret i Trøndelag og Møre i fjor? Fisken utgjorde 32 % av landets samlede produksjon.

I protokollen fra møte i den Felles norsk-russiske arbeidsgruppen i St. Petersburg i september 2007 ble det slått fast at russisk importregime på norsk

pelagisk fisk ikke skal endres. I oktober 2007 varslet russiske veterinærmyndigheter likevel at det skulle innføres slike restriksjoner med virkning fra 15. november. Dette ble senere endret til 15. desember 2007.

Begrunnelsene var «funn av brudd på russiske sanitære og veterinære krav», noe som ikke ble konkretisert av russiske veterinærmyndigheter. 7. november 2007 varslet russisk veterinærtjeneste at tre norske bedrifter nektes eksport pga funn av salmonella, stafylokokker og sporbakterier i parti med sild.

Russland varslet nye inspeksjoner fra november 2007. Etter at disse inspeksjonene ble avsluttet i desember 2007 meldte russiske veterinærmyndigheter at innføringen av importrestriksjoner på sild fra Norge utsettes fra 15. desember 2007 til 25. januar 2008. Fristen for de varslede importrestriksjonene på pelagisk fisk er nå utsatt til mars. Dermed vil ikke importrestriksjonene bli satt i verk før tidligst uke 10 i mars då. Dette innebærer at alle virksomheter, bortsett fra de som allerede er ute-stengt av de russiske veterinærmyndigheter, fortsatt kan eksportere til det russiske markedet en periode til.

Russland gjennomfører inspeksjoner av sjømat-eksportører i en rekke land, men begrensningene på norsk pelagisk fisk kom likevel svært overraskende. Etter FHLs oppfatning er innstrammingen uforståelig ut fra helt klare signaler sist i september om at import av norsk pelagisk fisk til Russland ikke skulle

endres. Russland er hovedmarked for norsk sild, og derfor spesielt viktig både for norsk fiskeflåte, industri og eksportledd.

Russerne har gjennomført inspeksjoner på kun få norske anlegg, og et stort antall bedrifter har ikke hatt inspeksjon. Derfor virker det svært tilfeldig hvilke bedrifter russerne har godkjent.

FHL mener saken har rot i interne forhold i Russland, og at norske myndigheter derfor må arbeide for å få normalisert handelen snarest. Norsk næring forholder seg inntil videre til det importregimet russiske myndigheter fastsetter og stiller seg fortløpende åpen for ytterligere russiske inspeksjoner.

WTO – global forhandlingsrunde

Norsk fiskerinæring er mer enn noen gang avhengig av en sterk og troverdig multilateral handelsorganisasjon. Et felles globalt handelssystem gir sikkerhet for lik behandling på basis av et felles regelverk, og ikke på basis av forhold som et lands størrelse, politisk tyngde eller for den saks skyld tilfeldige administrative vedtak i enkeltland. Uforutsigbarheten vi opplever i handelen med Russland ville blitt sterkt dempet ved et russisk medlemskap i WTO.

WTO er det eneste internasjonale organ med et ankeapparat for handelstvister. Rundt 300 handelstvister er tatt til WTO etter 1995. Dette kan forklares med økt handel mellom stadig flere land og med stadig flere produkt, men det er også et uttrykk for økende tro på ankeapparatet i WTO – et organ som også Norge nå har god nytte av.

Det er sterkt beklagelig at 2007 ikke har gitt praktisk framgang i forhandlingsrunden i WTO. Ambisjonene om tollnedtrapping på industrivarer har

Foto: © Eksportutvalget for fisk

blitt utvannet i løpet av forhandlingsrunden. Heller ikke innenfor regelverksforhandlingene har utviklingen gått i den retning vi ønsker. Til tross for at ambisjonsnivået i forhandlingsrunden har blitt gradvis svekket mener FHL at det bør fokuseres sterkt på å få sluttført forhandlingene.

EFTA

I en periode med manglende framgang i WTO har det de siste årene vært en gledelig utvikling i EFTAs arbeid. FHL har, sammen med NHO, over lang tid vektlagt overfor myndighetene at EFTAs innsats må settes inn mot store markeder utenfor Europa, med Kina, India, Russland og Japan som prioriterte nye partnere. FHL er svært fornøyd med at våre hoved-

Foto: Alf Börjesson/© Eksportutvalget for fisk

prioriteringer nå også prioriteres av norske myndigheter. Forhandlinger med Kina og India igangsettes i 2008, og FHL forventer at handelen med sjømat vil stå sentralt. FHL beklager at det ikke har vært mulig for EFTA å komme til enighet med Japan om å starte frihandelsforhandlinger.

I tråd med den globale utviklingen og det sterkt økende antall regionale frihandelsavtaler forventer FHL at norske myndigheter har de nødvendige ressurser til å både innlede og følge opp de avtaler som er nødvendige for å sikre vår konkurranseevne i markedene.

Utvidelse av EØS-området

Fra 01.01.2007 ble EU nok en gang utvidet. Bulgarias og Romanias medlemskap medførte at to av våre EFTA-frihandelsavtaler falt bort, og ble erstattet av de vilkår som ligger i EØS-avtalen. Hver gang EU utvides taper Norge markedsadgang til sitt nærmarked, Europa. Det å sikre kompensasjon for tapt frihandel var derfor sentralt for FHL i forhandlingene om å utvide EØS-området. I tillegg til krav knyttet til historisk handel var det viktig for FHL at forhandlingene også ble benyttet til å forbedre handelsbetingelsene på flere områder. En fjerning av kravet om bearbeiding, som heftet på de tidligere kompensasjonskvotene var sentralt. Et viktig resultat av forhandlingene ble derfor at dette kravet ble fjernet. I tillegg er FHL fornøyd med at myndighetene også i disse kompensasjonsforhandlingene reiste krav om

økte tollfrie kvoter på kokte pillede reker. Et krav som resulterte i at kvoten ble økt med 2000 tonn.

Helse og kvalitet

FHL er en viktig premissleverandør på det matpolitiske området. For FHL er det viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene. Dette gjelder for matdepartementene (FKD og Landbruks- og matdepartementet), Mattilsynet, vitenskapskomiteen og de vitenskapelige instituttene, men også for næringen som bl.a. i Matloven har fått et eksplisitt ansvar for å sikre at fôr og sjømat er trygt. Det er fremdeles slik at næringshensynet ikke blir ivare tatt på tilfredsstillende måte, slik Stortinget forutsatte i forbindelse med etableringen av Mattilsynet og ved fastsettelse av ny matlov.

I 2007 har arbeidet med endringer i regelverksutviklingen vært fokusert på EUs nye omfattende bestemmelser på hygiesiden. Herunder ligger ivaretagelse av mulighetene for bruk av sjøvann i foredlingsanlegg, vilkårene for produksjon og import av marine oljer til humant konsum, samt at gjennomføring av EØS-bestemmelsene i Norge ikke reduserer konkurransekraften for norske aktører. Tidligere har FHL fått Utenriksdepartementet til å endre ordlyden i sine offisielle oversettelser av EØS-bestemmelser for å unngå slik konkurransevridning. I 2007 har vi fått en enda større utfordring med regelverket, fordi myndighetene nå ikke har som målsetning å presentere regelverket på norsk i en form som vil være gyldig i rettstvister. Da er det de fremmedspråklige versjonene som skal ligge til grunn for prosessene i rettsapparatet. De norske oversettelsene foreligger heller ikke ved høring, slik at vi nå kommenterer på fremmedspråklige utgaver av regelverket.

På europeisk nivå har arbeidet innenfor rammen av de europeiske bransjeorganisasjonene, der FHL er assosiert medlem (FEFAC, FEAP og AIPCE), medført at FHL er kommet i en bedre posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon.

Dialogen med Mattilsynet har vært viktig og er fremdeles helt vesentlig for å sikre en enhetlig forvaltning som også ivaretar næringshensynet slik som forutsatt av Stortinget. En av utfordringene som er blitt særlig fokusert på også i 2007, er hvordan og i hvilket omfang offentlige bestemmelser om kvalitet skal være.

Heller ikke her synes Mattilsynet å være sitt ansvar bevisst i forhold til næringshensynet. Mattilsynet har i tillegg en viktig rolle for sjømatnæringen som uavhengig instans i risikokommunikasjonen med forbrukere og markeder. FHL har også lagt vekt på å fortsette dialogen med Forbrukerrådet som ledd i etableringen av et grunnlag for forbrukernes tillit til sjømatnæringen.

I norsk ernæringspolitikk er det en klar målsetning om at inntaket av sjømat i befolkningen må økes. Dette følges i for liten grad opp av departe-

Visste du at ...

... torsken har smaksorgan både på skjeggtråden og bukfinnene? Den glir langs bunnen og «smaker» seg fram til neste bytte.

mentene i deres praktiske politikk. For FHL har det vært og er det en utfordring å få myndighetene aktivt med i arbeidet for å øke sjømatinntaket.

I 2006 vedtok EU et nytt fiskehelsesdirektiv. FHL har både gjennom kontakt med norske myndigheter og gjennom den europeiske oppdrettorganisasjonen FEAP påvirket innholdet i direktivet. I 2007 har FHL arbeidet aktivt både i forhold til hvordan direktivet skal gjennomføres i Norge og i forhold til utarbeidelse av gjennomføringsbestemmelser på europeisk nivå.

Utfordringer knyttet til fôr som det har vært arbeidet med i 2007, omfatter bl.a. forberedelser til eventuell bruk av materiale fra genmodifiserte planter i fiskefôr. Videre har norske myndigheters risikohåndtering knyttet til fiskefôr og mulig forekomst av salmonella, standardisering av laboratorieanalyse for pigment i filet, og forvaltningen av fremmedstoffregelverket vært fokuserte utfordringer. I arbeidet med utvikling av strategi fra norske side for endring av regelverket med tanke på uønskede stoffer, har myndighetene ved FKD og Mattilsynet nå sluttet seg til en helhetlig strategi for å utvikle et regelverk angående fremmedstoffer som er tilpasset biologien i verdikjeden i havbruk.

Regjeringens ferskfiskstrategi

FHL har støttet regjeringens arbeid med å utvikle en ferskfiskstrategi. Strategien må likevel ha som mål å sikre industrien tilgang til råstoff av høy kvalitet og ikke å styre industrien inn i retning av ulike anvendelsesområder.

FHL foreslo at det ble innført en stimuleringsordning for levende fangst og at det burde gis en tidsavgrenset tilleggskvote for de som foretar levende fangst. FHL ba også om at det ble innført en stimuleringsordning for linefiske, som gir fisk av god kvalitet. FHL var derfor skuffet over at FKD valgte å «stimulere» dette fisket ved å øke agnkvoten. FHL frykter at dette

Visste du at ...

... som en del av et EU-finansiert prosjekt jobber norske forskere med å utvikle en bunntål som er skånsom mot havbunnen?

vil bidra til ytterligere å stimulere monopolbedriften Fiskernes agnforsyning.

Kompetanse – utdanning

Levedyktige og lønnsomme bedrifter trenger kunnskap, kompetanse og nettverk. Innovative løsninger på disse områdene er viktig i diskusjonen om hvordan man kan gjøre bransjen mer attraktiv for fremtidig arbeidskraft. FHL har som mål å sikre medlemsbedriftene god tilgang til kompetent arbeidskraft. Det å bidra til styrking av bransjens omdømme overfor framtidige arbeidstakere er en del av dette. I samarbeid med NHO-fellesskapet påvirker vi myndigheter og utdanningsinstitusjoner med sikte på utvikling og tilrettelegging av relevante utdanningstilbud, slik at bransjens utdanningsbehov kan dekkes på kort og lang sikt. Informasjon om aktuelle utdanningstilbud og de yrkesmuligheter bransjen tilbyr, er en del av vårt arbeid.

Foto: © FHL

Helse, miljø og sikkerhet

Satsingsområdet er knyttet til NHOs handlingsplaner med hovedsatsingen om et mer inkluderende arbeidsliv, herunder de tematiske områdene:

- Ledelse, organisasjon og samhandling
- Økt nærvær – redusert fravær
- Et enklere og bedre regelverk

Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA)

FHLs medlemsbedrifter har siden inngåelse av IA-avtalen redusert det legemeldte sykefraværet med ca. 20 % i 2. kvartal 2007 sammenliknet med 2. kvartal 2001. Det er imidlertid en økning på 6,5 % sammenliknet med samme kvartal i 2006. Bedrifter som lykkes får til god forankring av arbeidet, bred medvirkning i hele virksomheten og holder fokus i arbeidet. FHLs engasjement i arbeidet videreføres i neste avtaleperiode. I FHLs medlemsbedrifter jobber ca. 35 % av arbeidstakerne i IA-virksomheter. Målet er å få hele FHL-fellesskapet med på dugnaden.

Kurs i HMS

I arbeidsmiljølovens § 3-5 er det innført krav til obligatorisk opplæring i HMS for virksomhetens øverste leder. NHO har utarbeidet et godkjent kursopplegg for landsforeningene og kurset anbefales for alle som har personalansvar. FHL har i 2007 gjennomført en rekke slike kurs for medlemsbedriftene.

Lønn og tariff

Tariffoppgjøret 2007 var et mellomoppgjør, hvor forhandlingene foregikk direkte mellom LO og NHO. FHL var representert i NHOs forhandlingsutvalg. Resultatet av forhandlingene var at det ble gitt et generelt tillegg på kroner 2,50 for de fleste overenskomstene, mens overenskomster som lå på et lønnsnivå på under 90 % av industrigjennomsnittet

fikk ytterligere 1 krone. For FHLs overenskomster innebar dette at Havbruksoverenskomsten og Overenskomst for fiskemel- og fiskefôrindustrien fikk kroner 2,50 i generelt tillegg, mens det for fiskeindustrioverenskomsten ble gitt kroner 3,50.

FHL har gitt råd til medlemsbedriftene i arbeidsgiverspørsmål. Vi har bistått medlemsbedriftene ved forhandlinger i lokale tvister om avtaleverket, samt under forhandlingsmøter i oppsigelsessaker. Vi har i 2007 hatt en rettssak for medlemsbedriftene.

FHL har avholdt to åpne kurs i arbeidsgiverspørsmål for medlemsbedriftene. Vi har også arrangert en tariffkonferanse sammen med landsforeningene NBL og KIFF.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsavdelingen driver strategisk kommunikasjonsarbeid og løpende rådgivning internt og overfor medlemmer. Kommunikasjon omfatter i denne sammenhengen både aktiviteter i forhold til medieaktører (redaksjonene i aviser, nettpublikasjoner, radio, tv i inn- og utland) og andre samfunnsaktører (myndigheter, forvaltning, politikere, organisasjoner, næringsaktører osv).

Arbeidsformen er slik at man i større saker går inn og lager egne planer for et mer langsiktig kommunikasjonsopplegg (rømming, GMO). Andre saker håndteres løpende og det er ikke minst denne siste arbeidsformen som preger arbeidet mot redaksjo-

Foto: © Eksportutvalget for fisk

nelle medier gjennom året. Det ligger i mediebildets natur at mye må håndteres ad hoc parallelt med den daglige jobbingen. Innsatsen omfatter medie-håndtering, tilrettelegging for journalister og interninformasjon knyttet til en rekke enkeltsaker.

Bredden i saker hvor kommunikasjonsavdelingen gjennom året har bidratt er stor. Vi nevner de viktigste her:

Arealavgift, AquaGen, GMO, Kongekrabbemeldingen, Kronekurs og eksport, Lakselus, listeria, PD, ILA og andre fiskehelsesaker, Miljøsertifisering, MTB, NOFIMA, NOx, Statfjordutslipp og andre miljøsaker, Sameksistens med oljenæringen, Rekruttering, Ringvirkninger, Russlandsakene, Rømming, Samferdsel, Statsbudsjettet, Struktur, distriktskvalitet og reguleringer, Villaks, WTO og EU (markedsadgang).

Visste du at ...

... Norge eksporterte saltet rognkjeksrogn for nærmere 10 millioner kroner i fjor?

Kilde: EFF

Saksbehandling og andre oppgaver som også skjøttes av kommunikasjonsavdelingen:

- Passetjeneste for næringen under AquaNor.
- Medieovervåking. Innføring av ny systemløsning.
- Etablering av kommunikasjonsverktøy (SMS-sentral, kontaktlister m.m.).
- Kontakt med kommunikasjonsavd. i øvrige organisasjoner.
- Foredrag/innlegg for FHL/sjømatnæringen (valgkampen 07, konferanser m.m.).
- Planlegging og gjennomføring av temamøter med folkevalgte.
- Planlegging og gjennomføring av besøk (delegasjoner fra Russland, Angola, Japan, Chile m.fl.).
- Deltakelse i møter med sektormyndighetene i Nord-Norge.
- Støtte for planlegging av medlemsmøter og kurs i rømmingssikring.
- Løpende produksjon, rådgivning og veiledning vedr. medieutspill, kronikker og innlegg.
- Engasjementer knyttet til eksterne arrangementer og tiltak (Laksefakta, Ægir, Lofotakvariet, Kystens Dag, Næringslivsdagene i Tromsø, Næringsmiddelkonferansen i Oslo m.m.).
- Utvikling av ny internettløsning.
- Deltagelse i FHLs løpende saksbehandling på en rekke områder. Enten med hovedansvar eller som bidragsyter.

Organisasjonsutvikling

FHL ble etablert i 1994 og har siden den gangen blitt omorganisert en rekke ganger. Siste omorganisering skjedde i 2007. Dette var siste skritt på veien fra selvstendige bransjeorganisasjoner til et sterkt, samlet FHL tilpasset dagens krav til effektivitet og fleksibilitet. FHL har etter dette ett styre mot tidligere ti. I stedet for de tidligere bransjeorgani-

sasjonene er det etablert bransjegrupper og sektorgrupper som ivaretar næringens ulike behov. Antall Havbrukslag er redusert fra fem til tre.

Parallelt med endringene på medlemssiden ble også FHLs administrasjon omorganisert og oppdelt i avdelinger med fokus på organisasjonens viktigste satsningsområder: Næringsutvikling, Markedsadgang; Miljø og Helse/kvalitet. FHLs administrative organisering vil i 2008 som planlagt bli eval-

uert med tanke på om man i enda større grad enn i dag kan organisere seg slik at man møter medlemmenes behov. Evalueringen er også i tråd med styrets forutsetning om at FHL må ha en dynamisk administrativ organisering for å møte utfordringene fra stadig skiftende omgivelser.

Personalforhold og arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i FHL-fellesskapet oppfattes som godt. Det avholdes årlige medarbeidersamtaler. Det er utarbeidet en felles personalpolitikk for hele FHL-fellesskapet. FHLs sikkerhetsaspekter ved de ulike kontorene, som el-sikkerhet og brannvern, er ivaretatt av felles systemer gjennom de respektive huseierne. FHL har inngått IA-avtale.

Visste du at ...

... for hvert 10. årsverk som skapes i fiskeri- og havbruksnæringen, skapes det 9 årsverk i andre næringer?

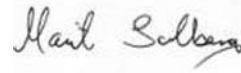
Kilde: SINTEF

Ole Eirik Lerøy
styreleder

Arne E. Karlsen
1. nestleder

Marit Solberg
2. nestleder

Bjørn Fredriksen

Harald Røkenes

Hans Abrahamsen

Fredd Wilsgård

Gunnar Domstein

Geir Andreassen
adm.dir.

Styrets beretning 2007 FHS

Styret legger med dette fram beretningen for Fiskeri- og havbruksnæringens servicekontor (FHS) for driftsåret 2007. FHS ble vedtatt opprettet på ekstraordinært representantskapsmøte 8. november 2001, og ble formelt opprettet fra 1. januar 2002.

Styret i FHS er ifølge vedtektene til enhver tid sammenfallende med styret i FHL. Styremøtene i FHL og FHS avvikles parallelt. Styret har i beretningsåret hatt seks ordinære styremøter og to telefonstyremøter. Styret har behandlet 27 saker.

I det følgende gis en kort presentasjon av noen av de viktigste sakene det har vært arbeidet med i 2007.

Prisforhandlinger

Det har i 2007 vært få konflikter om minsteprisene med unntak av prisforhandlingene om makrell og sild. Her var det stor avstand mellom FHS og Norges Sildesalgslag i markedsforståelsen, noe som resulterte i brudd og mekling. FHS har hatt som prinsipp at meklingsnemndas tilrådninger følges, uavhengig av om de er til industriens gunst eller ikke. På makrell medførte derfor bruken av meklingsnemnda at vi fikk et resultat. Derimot aksepterte ikke Norges Sildesalgslag tilrådingen på sildeforhandlingene. For å komme videre ble det derfor organisert en kortvarig kjøpepestans i forkant av nye prisforhandlinger. Kombinasjonen av tilrådingen fra meklingsnemnda og den tilspissede situasjonen med kjøperstans bidro til at partene kom i havn med ny avtale om minstepris for sild.

Forskning og utvikling

FHS sitt engasjement innenfor forskning og utvikling (FoU) er stort og utgjør en betydelig del av FHS sin virksomhet. Dette skjer i tett samspill med Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF), Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge.

På FoU-siden var det i 2007 dessverre ikke bare forskning som sto i fokus. Uten at næringen ble tatt med på råd valgte regjeringen å kanalisere 50 millioner kroner – halvparten av næringens disponible

forskningsmidler – til det nyetablerte forskningskonsernet NOFIMA, som delvis er eid av staten. FHS har protestert mot dette fordi regjeringens opplegg er et klart brudd på forutsetningen om næringens styringsrett da avgiften ble innført. FoU-avgiften er ikke en fiskal avgift og bør derfor fritt kunne disponeres i forhold til næringens behov, både når det gjelder fagtema og kostnadseffektivitet.

FHL vil ha et høyt fokus på bruken av FoU-midlene i 2008. Vi vil også arbeide for å reversere beslutningen om å gi NOFIMA tilgang på halvparten av FoU-midlene.

Industri

På industrisiden har FHS fem FoU-fora som er møteplass for bedrifter, forskere og leverandørindustri.

Foraene arbeider tett med virkemiddelapparatet for å organisere nyskappings- og omstillingsprosesser som på sikt skal gi god og stabil lønnsomhet i industrien, og gode

og trygge arbeidsplasser langs kysten. En rekke medlemsbedrifter bidrar aktivt i FoU-arbeidet. Det genereres faglig gode resultater fra vår prosjektvirksomhet

og mange prosjekter har resultert i nyskaping med praktisk anvendelse i næringen. FHS opplever stort FoU-engasjement hos medlemsbedriftene, og vil fortsatt ta et særlig ansvar for utviklingsprosjekter styrt av bransjen selv.

Utvalgte resultater fra FoU-virksomheten på industrisiden:

Prosjekt «Superkjøling av filet fra fangst til marked»: Resultatene viser at det er mulig å selge fersk filet med høyere kvalitet i et lengre tidsrom enn tidligere. I tillegg har en ved å erstatte is som kjølemedium med intern is i produktet (superkjøling), vist at det er mulig å redusere kostnadene til transport og emballering med inntil 20 %.

Prosjekt «Analyse av sensoriske egenskaper ved reker»: Norskproduserte reker fra Stella Polaris kommer svært godt ut av en britisk smakstest. Et utvalg av britiske forbrukere foretrakk de norske rekene foran fire konkurrerende produkter.

I prosjektet «Industriell norm for etisk slaktning og pre-rigor bearbeiding» ble delprosjektet «Evaluering av elektrisk bedøvelse til oppdrettsfisk» gjennomført. Tilbakemeldingene fra bransjen er positive. Prosjektene har bidratt til å gi bedriftene større kunnskap om velferd og kvalitet knyttet til ulike slaktemetoder for oppdrettsfisk.

Prosjekt «Tørketeknologi»: SINTEF har sammen med Bacalao Forum arbeidet med optimalisering av framtøkingen av saltfisk til klippfisk. Målinger viser at når den første perioden i tørken er over, faller tørkehastigheten til et lavt nivå. Dette nivået er lite avhengig av ytre forhold, så lenge avgitt fuktighet ledes bort. Disse resultatene kan bidra til spart

Visste du at ...

... bestanden av norsk vårgytende sild (NVG) er på 12 mill. tonn, og for 2008 er det anbefalt en kvote på 1,5 mill. tonn. Norge har om lag 60 % av denne kvoten.

Foto: Kjell Ove Storvik/© Eksportutvalget for fisk

energi ved normal kapasitetsutnyttelse, det vil si at tørken kan kjøres ned i sluttfasen (tverrblåst) eller at fisken kan tas ut tidligere fra kontinuerlige tørker. Resultatene kan også bidra til økt kapasitet ved at tørkevolumet avlastes og tilstøtende lokaler tas i bruk for ettertørking – forutsatt at klimaet er egnet.

«Markedsforskning»: Bacalao Forum har i samarbeid med Fiskeriforskning gjennomført markedsundersøkelser i Portugal. Resultatene viser at klippfisk

Visste du at ...

... loddefisket som ble stoppet i 2003, kan bli startet igjen i 2009 eller 2010 hvis den gode bestandsutviklingen fortsetter?

Kilde: HI/Norsk Fiskeoppdrett

spises av alle, og at gjennomsnittforbruket er en gang per uke. Ordet «Noruega» har en svært positiv assosiasjon, men det er relativt stor spredning på hva

som oppfattes å være den beste klippfisken, i sær utseendemessig. Lys bunn er kanskje det viktigste kriteriet. Det synes å være en klar oppfatning av at god klippfisk ikke er billig.

Prosjekt «Optimal emballering av pelagisk fisk»: Tilbakemeldingene fra deltakende industri (Lofoten pelagisk AS, Hopen sild og fisk, Tommen Gram og Mills) har vært svært gode. Det arbeides nå med videreføring i nytt prosjekt. Også utførende partnere på FoU-siden (SINTEF Energiforskning AS, SINTEF Fiskeri og Havbruk og Matforsk) har fått til et svært godt samarbeid i dette prosjektet.

Prosjekt «Mucoso»: Mucoso er en kvalitetsfeil i tørrfisk der deler av fiskemuskelene blir oppløst og slimaktig. Slike partier må skjæres bort under bløtingsprosessen. Resultatene bekrefter at råstoff av torsk som oppbevares sløyd og hodekappet i sjøvann før henging gir økt grad av mucoso. Resultatene viste også at et forlenget sløyesnitt ga mindre mucoso i gattområdet, og at fjerning av svømmeblære på stor fisk ga mindre mucoso.

Prosjekt «Modning og lagring av tørrfisk»: Målet med prosjektet er å avklare hvordan håndtering av fisk fra henging til pakking og utvanning påvirker tørrfiskens sensoriske egenskaper. Arbeidet skal finne optimale lagrings- og pakkebetingelser for tørrfisk, der parametrene er vanninnhold i fisken, lagringstemperaturer og emballasjevalg målt opp mot sensoriske og mikrobiell kvalitet. Kunnskapen gjør næringen i stand til å forstå modningsprosessen i tørrfisk, og gir flere muligheter til å påvirke tørkeforløpet på en måte som bidrar til stabil kvalitet på fisken.

Havbruk

Innen havbruk er FoU-arbeidet organisert med Bransjegruppe havbruk som overordnet strategisk FoU-utvalg. I 2007 har det på havbrukssiden vært et økende samspill med forskningsaktiviteter innen området industri og foredling, blant annet knyttet til bedøving og avlaving og sluttproduktkvalitet.

FHS deltar i arbeidet med å etablere en europeisk forskningsplattform innen akvakultur (EATP) i EU.

Utvalgte prosjekter og resultater fra FoU på havbrukssiden:

Ulike prosjekter initiert, koordinert eller fulgt opp på andre måter av FHS har i 2007 blant annet bidratt til økt kunnskap om hvordan god vannkvalitet i settefiskanleggene er viktig for å produsere kvalitetssmolt og redusere faren for IPN-utbrudd, og hvordan risiko for rømming av fisk kan reduseres ved teknologiske og driftsmessige tiltak.

FHS var aktiv da den koordinerte forskningsinnsatsen på lakselus i Hardangerfjorden kom i gang for flere år siden. Vi ser nå at mer samkjørt forskning har bidratt til at lakselus i dag er under god kontroll. For å bli enda bedre er FHS aktivt med på å sikre forskning rettet mot utvikling av vaksiner mot lakselus, og tok i 2007 initiativ til oppstart av forskning for å se om laks kan avles frem til å bli mer motstandsdyktig mot lakselus. Dette er langsiktig forskning, men allerede nå er det indikasjoner på at det kan føre fram.

FHL var initiativtaker til gjennomføring av en analyse av rengjøring, desinfeksjon og andre forhold

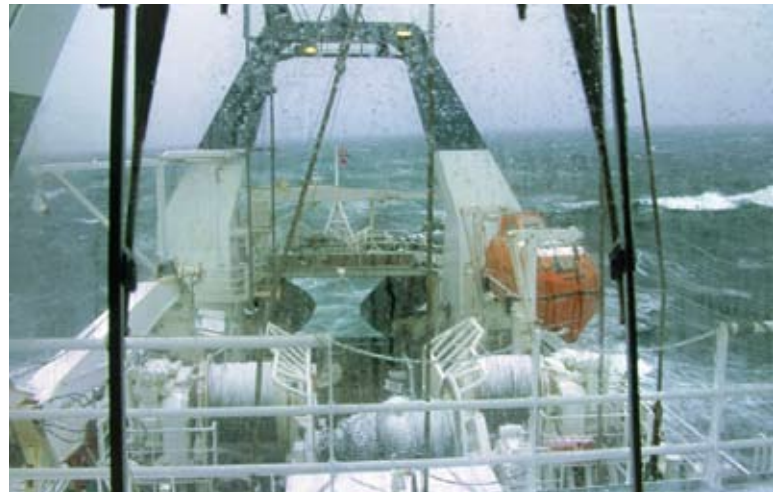

Foto: Mikael Westh Hammer© Eksportutvalget for fisk

rundt brønnbåttransport for tre år siden. Denne analysen har vært medvirkende til at brønnbåter nå bygges med fullautomatiserte rengjørings- og desinfeksjonssystemer som reduserer faren for spredning av fiske sykdommer.

Resultater fra det trenasjonale forskningsarbeidet (Norge, Irland, Skottland) om pancreas disease (PD) som FHS var med på å dra i gang er en del av grunnlaget for handlingsplanen mot PD som er under gjennomføring på Vestlandet.

Vitenskapelig kunnskap om infeksjøs lakseanemi (ILA) fra prosjekter initiert blant annet av FHS har ført til økt forståelse av sykdommen og bidratt til endringer i norsk og internasjonalt regelverk.

Pågående forskning vil forhåpentlig bedre forståelsen av og bidra til redusert risiko for sykdommer som hjertesprekk (CMS) og hjerte- og skjelettmuskelbetennelse (HSMB).

Aktiv fysisk trening av smolt er et nytt forskningsprosjekt initiert av FHS i 2007, der effekter på fiskens hjerte og blodsirkulasjon, motstandskraft mot sykdom, og på sikt kvalitet som mat, vil bli undersøkt.

Flere andre prosjekter er i gang der sammen-

henger mellom hendelser og påvirkning når fisken er i live (PD-utbrudd, vaksining, ernæring, stress med mer) og feil i sluttproduktkvalitet (melanin, filet-egenskaper o.a.) undersøkes. Hvis årsaker til slike kvalitetsfeil kan avdekkes og unngås vil det gi betydelige effekter for hele næringen i form av redusert nedklassing, mindre reklamasjoner og økt inntjening.

Personalforhold og arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i FHS oppfattes som godt. Det avholdes årlige medarbeidersamtaler. Det er utarbeidet en felles personalpolitikk for FHS-fellesskapet. Sikkerhetsaspekter ved de ulike kontorene, som el-sikkerhet og brannvern, er ivaretatt av felles systemer gjennom de respektive huseierne.

Foto: Jean Gaumy © Eksportutvalget for fisk

Ole Eirik Lerøy
styreleder

Arne E. Karlsen
1. nestleder

Marit Solberg
2. nestleder

Bjørn Fredriksen

Harald Røkenes

Hans Abrahamsen

Fredd Wilsgård

Gunnar Domstein

Geir Andreassen
adm.dir.

Mye for pengene?

Hvem skal bestemme forsknings- og utviklingsbehovet i sjømatnæringen? Og hva skal FoU'en koste?

Spørsmålene dukket opp med full tyngde i 2007 da Fiskeri- og kystdepartementet mot næringens vilje dirigerte halvparten av næringens FoU-midler til departementets nyetablerte forskningskonsern NOFIMA. FoU-midlene er en kollektiv ordning som kom i stand etter initiativ fra sjømatnæringen selv. Pengene kreves inn som en avgift på all norskprodusert sjømat og beløper seg til drøye 100 millioner kroner i året.

Beslutningen om å kanalisere 50 millioner kroner til departementets NOFIMA-prosjekt vakte negative reaksjoner fra en samlet næring fordi det bryter med forutsetningen da FoU-avgiften ble innført: At næringen selv skulle bestemme hva man skulle forske på og hvem som skulle utføre forskningen. I tillegg ble det blant annet uttrykt stor bekymring for hva en monopolsituasjon kunne bety for kvaliteten på forskningen og hva forskningen skulle koste.

På nyåret satte NOFIMA ensidig opp prisene med 40 prosent uten forutgående dialog med sine kunder i næringen. Etter press i media reduserte NOFIMA prisene noe, men man ligger fortsatt betydelig over tidligere nivå. Dette bekymrer FHL fordi man får mindre forskning enn tidligere for hver investert krone. NOFIMA har i skrivende stund ikke redegjort for sin endelige prispolitikk.

NOFIMA-saken har svekket sjømatnæringens tillit til lovbestemte, kollektive ordninger. Konkret kom dette til uttrykk da FHL-styret ba Fiskeri og kystdepartementet vurdere å redusere FoU-avgiften i forbindelse med at departementet vurderer å øke skattenivået i havbruksnæringen gjennom å innføre en såkalt arealavgift.

Rømmingen halvert

Oppdrettsfisk som rømmer er blant havbruksnæringens største utfordringer. Bedriftene har derfor strammet opp sikringsrutinene, styrket opplæringen og investert flere milliarder kroner de siste årene i nytt og robust utstyr.

Næringens sterke fokus på å hindre rømming gir resultater. FHL vedtok i fjor en nullvisjon når det gjelder rømt oppdrettsfisk. For laksefisk var målet for 2007 minst en halvering i forhold til året før, og dette målet ble nådd med god margin. For 2008 er målet ytterligere 30 prosent reduksjon. FHL-bedriftenes kamp mot rømmingsproblemet det siste året har omfattet en rekke tiltak. Blant disse er flere kurs i rømmingsforebygging og et systematisk forebyggingsarbeid for hele næringen som er blitt koordinert gjennom FHLs eget Rømmingsutvalg.

Organisasjonen har også deltatt i revisjon av NS 9415 Tekniske krav til oppdrettsanlegg og arbeidet for at revidert standard skal testes ut før den treer i kraft. Det er gitt innspill til fiskerimyndighetene til deres arbeid med revisjon av NYTEK-forskrift, og her deltar FHL i referansegruppen. FHL er videre med i den myndighetsoppnevnte Rømmingskommisjonen og ivaretatt havbruksnæringens interesser i Fiskeridirektoratets utvalg som vurderer endringer i regelverket for å redusere rømming. Konkret har FHL blant annet arbeidet med å få vedtatt endringer i krav til merking av oppdrettsanlegg.

Et tett samarbeid med forvaltning, myndigheter og politiske miljøer på dette området har vært en prioritert oppgave fra FHLs side. FHL var medarrangør på seminaret om rømming under Aqua-Nor 2007, og har også gitt viktige innspill til Fiskeridirektoratets «Visjon nullflukt». Organisasjonen har videre hatt tett dialog med politisk ledelse i Fiskeri- og kystdepartementet samt en rekke stortingspolitikere for å formidle fakta og relevant informasjon om rømmingsproblematikken og næringens innsats.

Formidling av fakta knyttet til rømming, rømmingshendelser og næringens arbeid på dette området har også vært rettet mot miljøvernorganisasjoner og villaksinteresser som er opptatt av mulige miljøkonsekvenser av rømt oppdrettsfisk.

Miljøstempel på fiskeriene

Hvordan kan innkjøpere og forbrukere verden over vite at sjømat fra Norge kommer fra bærekraftig fiske? Svaret er miljøsertifisering av fiskeriene og merking av produktene.

Norge er allerede verdensledende på fiskeriforvaltning, noe som ble bekreftet av det uavhengige britiske analyseinstituttet Chatham House i 2007. Men overfor innkjøpere og forbrukere verden over er ikke store rapporter, stortingsmeldinger og offentlige forvaltningsplaner hensiktsmessig for å kommunisere «det glade budskap». Kundene krever enkel og håndgripelig dokumentasjon som viser at de ikke bidrar til ramme miljøet ved å kjøpe fiskeprodukter de finner i disken.

Det finnes flere ordninger som på en troverdig måte kan kommunisere dette i markedene. Marine Stewardship Council (MSC) er blant de sterkest etablerte ordningene, og aktører i norsk sjømatnæring opplever at stadig flere kjøpere nettopp krever MSC-sertifisering av viktige fiskebestander. Etter at en bestand er sertifisert, åpner det for at de enkelte sjømatproduktene kan påføres MSC-merket etter en nærmere godkjenningssprosess.

FHL har målbevisst arbeidet for å få en samlet norsk næring til å MSC-sertifisere de viktigste fiskeriene. I løpet av 2007 ble det besluttet at den allerede igangsatte MSC-sertifiseringen av sei skulle gjennomføres på vegne av en samlet norsk sjømatnæring. Det ble i tillegg fattet vedtak om å igangsette MSC-sertifisering av nordsjøsild, makrell og norsk vårgytende sild. Alle disse bestandene er nå i prosess for MSC-sertifisering.

FHL og Norges Fiskarlag ble også enige om å igangsette MSC-sertifisering av torsk og hyse. Denne sertifiseringen starter i 2008. Dermed er alle de viktigste konsumfiskeriene i sertifiseringsprosess. Det er videre enighet i den norske næringen om å igangsette sertifisering av det norske rekefisket i regi av Krav-ordningen.

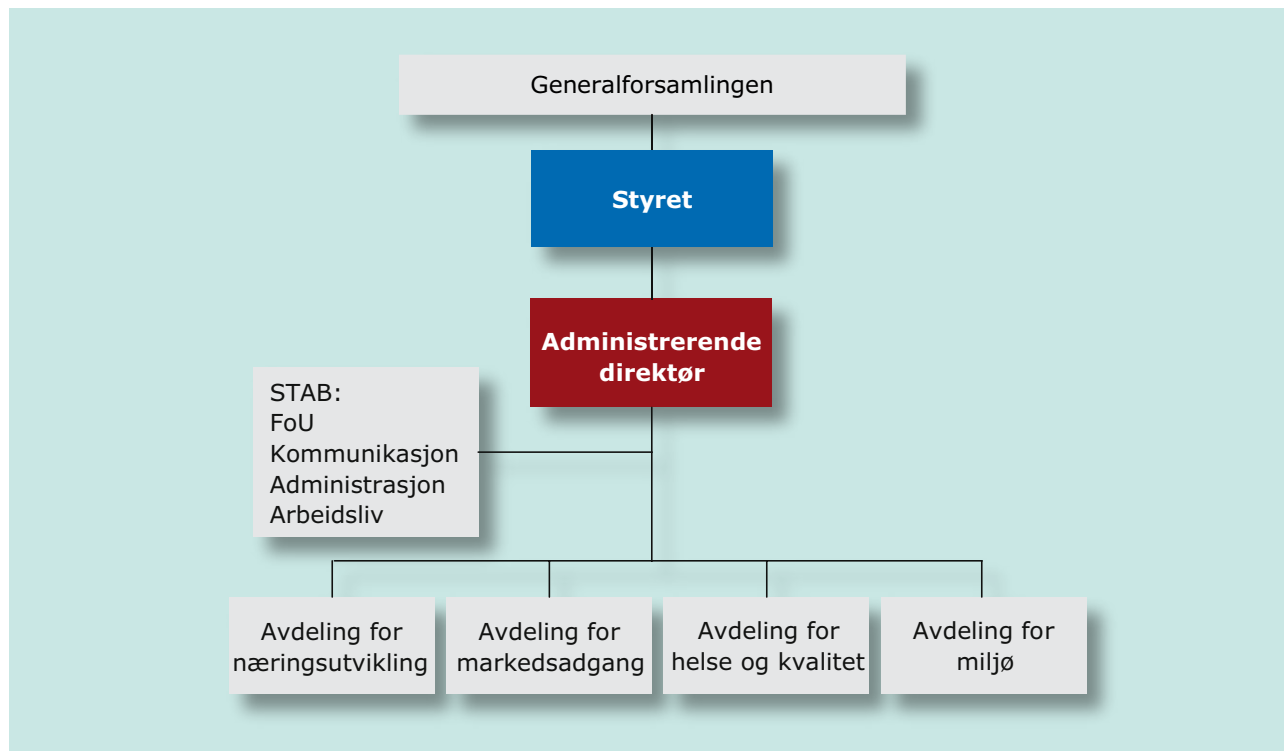
FHL og resten av næringen arbeider parallelt – og uavhengig av MSC og lignende ordninger – for å få på plass en tredjepartssertifisert dokumentasjonsordning. Målet er å få på plass et generelt dokumentasjonssystem som viser at norsk sjømat er legalt fisket og bærekraftig høstet. Ordningen vil også bidra til å sikre nye importkrav til EU.

Om FHL

Fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening er en landsomfattende næringspolitisk arbeidsgiverorganisasjon som organiserer 508 medlemsbedrifter. FHL er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon.

FHLs generalforsamling er organisasjonens øverste organ.

Generalforsamlingen velger styret, som er FHLs besluttsende organ mellom generalforsamlingene.

FHL-styret: Fra venstre Bjørn Fredriksen, Marit Solberg, Ole-Eirik Lerøy, Fredd Wilsgård, Arne E. Karlsen, Gunnar Domstein, Harald Røkenes og Hans Abrahamsen. Foto: Harald Normann

Styret, som består av åtte medlemmer, har i tillegg knyttet til seg flere rådgivende medlemsorgan; bransjegrupper, sektorgrupper og arbeidsutvalg i havbrukslagene. De rådgivende organene delegeres beslutningsmyndighet av styret.

FHL er medlem av følgende internasjonale organisasjoner:

Federation of European Aquaculture Producers (FEAP), organisasjonen for de nasjonale fiskeopprettelsesorganisasjonene i Europa.

Association des industries du poisson de l'U.E (Aipce), den europeiske organisasjonen for fiskeindustri, fiskeimportører og fiskeeksportører.

International Fishmeal and Fish Oil Organisation (IFFO), den internasjonale organisasjonen for fiske- og fiskeoljeprodusenter.

International Salmon Farmers Association (ISFA), sammenslutningen av organisasjonene til verdens lakseproduserende land.

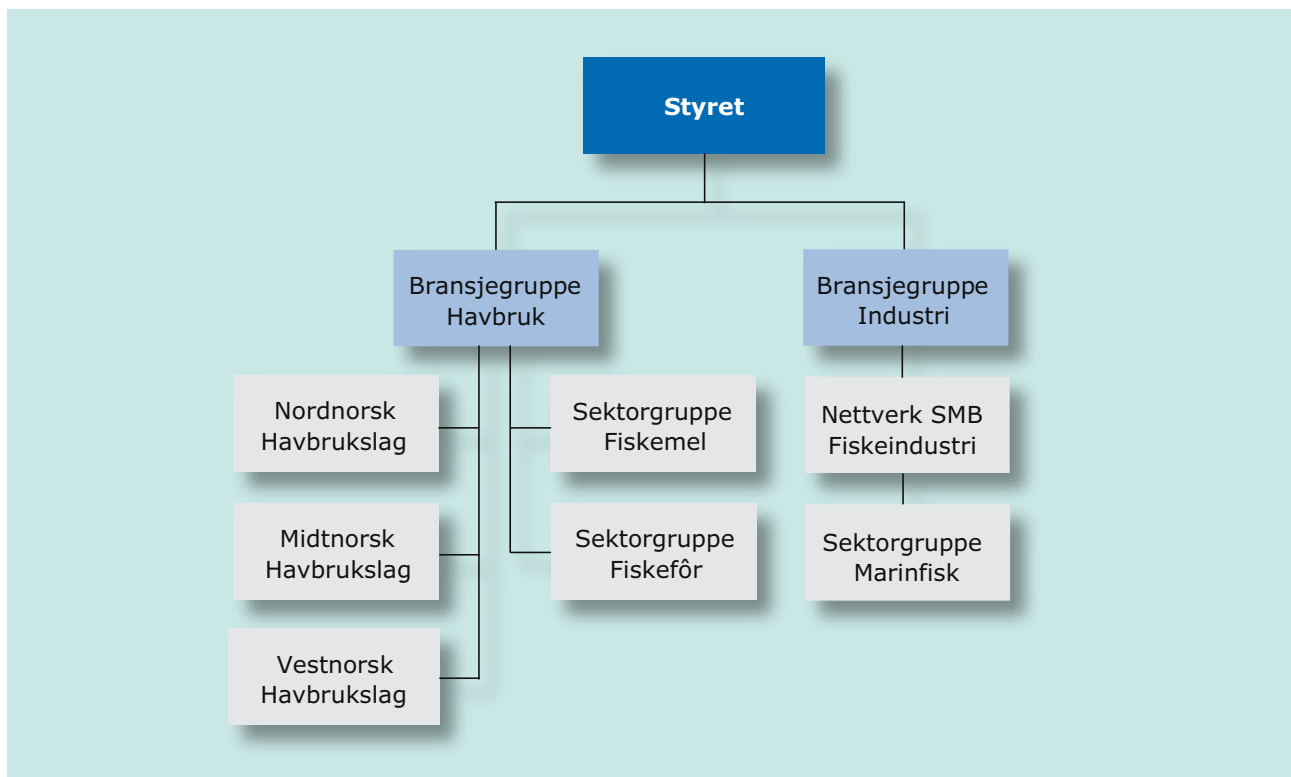
NHO er medlem i BUSINESS-EUROPE (den europeiske arbeidsgiver- og næringslivsorganisasjonen). BUSINESS-EUROPE representerer mer enn

20 millioner store, små og mellomstore bedrifter gjennom 39 nasjonale næringslivsorganisasjoner fra 33 europeiske land.

Visste du at ...

... en Sifo-undersøkelse i Sverige viser at 77 prosent av svenskene mener fisk er bedre for helsen enn fjærkre og kjøtt?

Kilde: EFF/Sifo

Oversikt over styrer og utvalg i FHL

Styret

Medlemmer

Ole-Eirik Lerøy, styreleder (Lerøy Seafood Group ASA)
Arne E. Karlsen, 1. nestleder (Gunnar Klo AS)
Marit Solberg, 2. nestleder (Marine Harvest ASA)
Fredd Wilsgård (Wilsgård Fiskeoppdrett AS)
Hans Abrahamsen (Skretting AS)
Harald Røkenes (Norway Pelagic Group AS)
Gunnar Domstein (Domstein ASA / Norway Pelagic)
Bjørn Fredriksen (Nergård AS)

Varamedlemmer

Torild Lohne (Sævareid Fiskeanlegg AS)
Line Ellingsen (Høllalaks AS)
Morten Lund (Åsen Settefisk AS)
Geir Molvik (EWOS AS)
Arnt-Ove Hoddevik (Måløy Sildoljefabrikk AS)
Harald Sperre (Nils Sperre AS)
Cathrine L. Sagli (Lorentz A. Lossius AS)
Morten Hyldborg Jensen (Aker Seafoods ASA)

Bransjegruppe industri

Arne E. Karlsen, leder (Gunnar Klo AS)
Bjørn Fredriksen, nestleder (Nergård AS)
Cathrine Lossius Sagli (Lorentz A. Lossius)
Harald Sperre (Nils Sperre AS)
Kjell-Olaf Larsen (Båtsfjordbruket AS)
Morten Hyldborg Jensen (Aker Seafood ASA)
Rita Karlsen (Brødrene Karlsen AS)
Knut Haagensen (Jangaard Eksport AS)

Bransjegruppe havbruk

Hans Abrahamsen, leder (Skretting AS)
Harald Røkenes, nestleder (Norway Pelagic Group AS)
Tarald Sivertsen (Mainstream Norway AS)
Sveinung Sandvik (Sjøtroll AS)
Carl-Erik Arnesen (Firda Sjøfarmer AS)
Erling Keiserås (Raumagruppen AS)
Knut Staven (Marine Harvest Norway AS)
Alf Jostein Skjærvik (Salmar Farming AS)
Tor Anders Elvegård (Nordlaks oppdrett AS)

Arbeidsutvalget i Nordnorsk Havbrukslag

Tor Anders Elvegård, leder (Nordlaks oppdrett AS)
Line Ellingsen, nestleder (Høllalaks AS)
Yvonne Bakken (Skretting AS)
Roger Richardsen (Grieg Seafood Finnmark AS)
Bjørn Erik Sørvig (Fjord Marin Cod AS)

Arbeidsutvalget i Midtnorsk Havbrukslag

Alf Jostein Skjærvik, leder (Salmar Farming AS)
Sverre Pedersen (Hjelvik Settefisk AS)
Bjørn Erik Tolaas (Stettefisk AS)
Kenneth Brandal (Marine Harvest Norway AS)
Knut Staven (Marine Harvest Norway AS)
Stig Nidar Selvåg (Lerøy Midnor AS)

Arbeidsutvalget i Vestnorsk Havbrukslag

Sveinung Sandvik, leder (Sjøtroll Havbruk AS)
Jan Emil Johannessen, nestleder (Lerøy Fossen AS)
Elin Tveit-Sveen (Marø Havbruk AS)
Terje Moss (Grieg Seafood Rogaland AS)
Kurt Oppedal (Marine Harvest Norway AS)

Sektorgruppe SMB nettverk fiskeindustri – nord

Kjell-Olaf Larsen (Båtsfjordbruket AS)
Arne E. Karlsen (Gunnar Klo AS)
Thorvald Giæver (Johs H. Giæver AS)

Sektorgruppe SMB nettverk fiskeindustri – sør

Cathrine Lossius Sagli (Lorentz A. Lossius)
Ståle Godø (Olga Godø AS)
Asgeir Dypvik (Fishco AS)

Sektorgruppe skjell

Eivind Bergtun (Bømlo Skjell AS)
Torolf Magnesen (Scalpro)
Stig Sevenius (Agder Mussels AS)
Ketil Hagen (Fjord Shell Norway)
Arnulf Koteng (Nye Åfjordskjell AS)
Arne Samuelsen (Lyngsskjellan AS)

Sektorgruppe marinfisk

Bård Haugse (Grieg Cod Farming AS)
Kenneth Brandal (Atlantic Codfarm AS)
Bjørn Eirik Sørvig (Fjord Marin Cod)
Sigurd Rydland (SponFish ASA)
Knut Brathen (Profunda AS)

Sektorgruppe for og mel

Arnt-Ove Hoddevik (Welcon ASA)
Egil Magne Haugestad (Egersund Sildoljefabrikk AS)
Øyvind Stang (Welcon ASA)
Harald Røkenes (Norway Pelagic Group AS)

Mange hjerter banker for sjømatnæringen

Det er ikke bare aktørene innen fiskeri- og havbruksnæringen som kan glede seg over at 2007 ble nok et rekordår. Bak den nye toppnoteringen på 37 milliarder kroner i eksportverdi, ligger det et voksende marked for norsk sjømat.

De tre millioner tonn med sjømat som hentes opp av havet hvert år, blir solgt til rundt 150 land. Hver dag serveres det 27 millioner måltider med norsk sjømat rundt om i verden. Målt i verdi er det bare Kina som har større sjømateksport enn Norge, rapporterer Eksportutvalget for fisk.

Visste du at ...

... modellstudier av Hardangerfjorden viser at dagens oppdrettsvirksomhet bidrar til kun to prosent høyere algebestand enn hva tilfellet ville ha vært uten. Årsaken er rask vannutskifting og at kyststrømmen allerede inneholder store mengder næringssalter. Selv ti ganger mer oppdrett ville bare gitt 13 prosent økning i algebestanden.

Kilde: Havforskningsinstituttet/
Norges Forskningsråd

Forutsatt at

Norge viderefører den bærekraftige forvaltningen og næringsaktørene sikres god markedsadgang, er det en lysende framtid for næringen. Innen år 2030 vil verdens befolkning øke med ytterligere to milliarder mennesker. FN mener produksjonen av oppdrettsfisk må dobles for å møte behovet. Dette åpner ikke bare for forretningsmuligheter for en fiskerinasjon som kan glede seg over en gavmild natur – men også en forpliktelse.

Produksjon av sjømat er energieffektiv sammenlignet med mange andre matproduserende sektorer, noe som vil bli stadig viktigere i forhold til miljø- og klimautfordringene kloden står overfor. Dernest er de ernæringsmessige og helsemessige fordelene ved

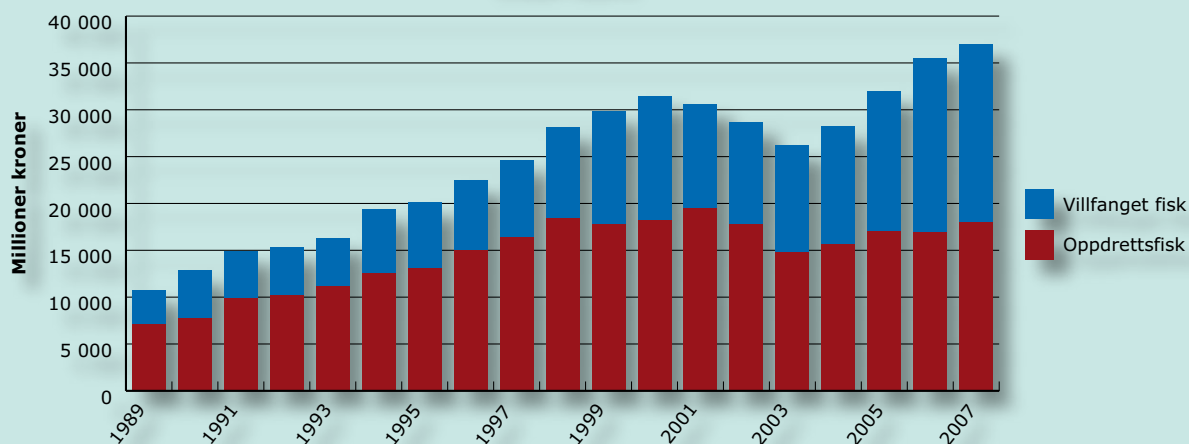
å spise fisk og annen sjømat betydelige, noe som er med på å drive etterspørselen ytterligere i alle markeder.

Det går en lang linje som strekker seg fra Norges tusenårige fiskeritradisjoner, til dagens moderne og høyteknologiske fangst- og oppdrettsnæring langs kysten. Satsning på nye arter og dyrking av havet er derfor en naturlig forlengelse av disse tradisjonene, og vil sørge for at sjømatsektoren vil være blant bærebjelkene for distriktene og norsk økonomi også i framtiden.

Foto: © Eksportutvalget for fisk

Eksportverdi (1989–2007)

Kilde: EFF/SSB

Hvem kan bli medlem?

Alle bedrifter som driver produksjon og/eller bearbeiding av fiskemel/-olje, produksjon og omsetning av tørrfôr til fisk og andre akvatiske organismer, oppdrett av fisk og andre organismer i sjøvann og ferskvann, bearbeiding og omsetning av fisk og sjømat eller annen virksomhet med tilknytning til fiskeri- og havbruksnæringen kan bli medlem i FHL.

Hvorfor være medlem?

Fiskeri- og havbruksnæringen er en av Norges største eksportnæringer. FHL dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord innen fiskeri- og havbrukssektoren i Norge. FHLs medlemsbedrifter er små lokaleide familiebedrifter og store multinasjonale selskap. De har det til felles at de jobber i sjømat-

området og er avhengig av stabile rammebetingelser.

Som vil medlem vil bedriften ha tilgang på fagfolk både i FHL og NHO som kan gi deg og din bedrift hjelp når du trenger det innenfor områdene arbeidsgiverforhold, nærings- og handelspolitikk, omsetningsbestemmelser, fagopplæring, bedriftsutvikling m.m.

Medlemmene mottar løpende informasjon via e-post og på våre hjemmesider www.fhl.no.

Innkjøpsordninger tilbyr svært gode avtaler på flere områder.

Hvordan bli medlem?

Ta kontakt med nærmeste avdelingskontor eller hovedkontoret i Oslo for nærmere informasjon og for tilsending av innmeldingsskjema.

Adresser

FHL hovedkontor

Sørkedalsveien
Pb 5471 Majorstuen
0305 Oslo
Tlf 99 11 00 00
Faks 23 08 87 31
Firmapost@fhl.no

FHL Ålesund

Røysegata 15
Postboks 514 Sentrum
6001 Ålesund
Tlf 99 11 00 00
Faks 7010 32 60

FHL Bodø

Sandgt 5a
Postboks 845
8001 Bodø
Tlf 99 11 00 00
Faks 75 40 25 21

FHL Bergen

Bontelabo 2
5003 Bergen
Tlf 99 11 00 00
Faks 55 55 48 61

FHL Trondheim

Brattørkaia 13b
Postboks 1214 Pirsenteret
7462 Trondheim
Tlf 99 11 00 00
Faks 95 35 22 06

FHL Tromsø

Lanes Senter
9291 Tromsø
Tlf 99 11 00 00
Faks 77 66 29 60

